
Meddelandeblad

Mottagare:

Socialnämnder eller motsvarande med ansvar för äldreomsorg och funktionshinderomsorg enligt SoL och LSS.

Chefer och verksamhetsansvariga i kommunala och enskilda verksamheter som bedriver äldreomsorg och funktionshinderomsorg; hemtjänst, särskilt boende för äldre, bostad med särskild service enligt SoL och LSS

Nr 4/2022

Juni 2022

Nya regler om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter inom äldre- och funktionshinderomsorgen

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:44) om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt SoL och LSS

Reglerna börjar gälla den 1 november 2022

Socialstyrelsen beslutade i juni 2022 om nya föreskrifter och allmänna råd om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Författningen börjar gälla den 1 november 2022.

Syftet med författningen är att stärka verksamheternas förutsättningar att förebygga och förhindra smitta och smittspridning och därigenom bidra till insatser av god kvalitet.

Vilka verksamheter omfattas av de nya reglerna?

Föreskrifterna gäller för alla, oavsett driftsform, som bedriver verksamhet i form av:

- sådant boende som avses i 5 kap. 5 § andra eller tredje stycket SoL,
- sådant boende som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket SoL,

- bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt 9 § 8 LSS,
- bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 LSS, och
- hemtjänst i ordinärt boende.

Dessa verksamheter omfattas sedan tidigare också av Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg.

Det ingår i god kvalitet att förebygga och förhindra smitta och smittspridning

I både SoL och LSS ställs krav på att insatserna och verksamheten ska vara av god kvalitet. I SoL anges det även att det för utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet, och i LSS anges det att det ska finnas den personal som behövs för att kunna ge ett gott stöd och en god service och omvårdnad. I både SoL och LSS ställs det krav på att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras.¹

Socialstyrelsen har bedömt att de berörda verksamheterna behöver förebygga och förhindra smitta och smittspridning för att kunna säkerställa en god kvalitet i insatserna. Det är t.ex. inte tillräckligt att enbart tillämpa de basala hygienkrav som anges i SOSFS 2015:10, utan riskerna behöver förebyggas och förhindras även på andra sätt, t.ex. genom att det finns rutiner om hur smitta ska förebyggas och att personalen erbjuds utbildning i att förebygga och förhindra smitta och smittspridning i verksamheten. Detta är särskilt viktigt eftersom verksamheterna ger insatser till personer som ofta löper stor risk att drabbas särskilt hårt av smittsamma sjukdomar och vårdrelaterade infektioner. De nya föreskrifterna förtydligar på vilket sätt verksamheterna behöver arbeta för att kunna förebygga och förhindra smitta och smittspridning i den egna verksamheten för att uppfylla kraven på god kvalitet.

Krav på rutiner för att förebygga och förhindra smitta och smittspridning

Enligt 3 § i föreskrifterna ska den som bedriver verksamheten fastställa rutiner för att förebygga och förhindra smitta och smittspridning i verksamheten.

Rutinerna bör avse hur smitta ska förebyggas i verksamheten, hur smittspridning ska förhindras i verksamheten och vem som ansvarar för att olika smittförebyggande åtgärder vidtas i verksamheten. Rutinerna bör även avse hur verksamheten kan samverka med hälso- och sjukvården, hur de smittförebyggande åtgärderna ska följas upp och hur personalen i verksamheten ska informeras om rutinerna. Av rutinerna bör det även framgå hur den som har beviljats en insats och dennes närstående kan få information om hur verksamheten arbetar för att förebygga och förhindra smitta och smittspridning.²

Krav på att analysera risker för smitta och smittspridning

Enligt 5 § i föreskrifterna ska den som bedriver verksamheten, som en del av det fortlöpande arbetet med riskanalyser, bedöma vilka risker för smitta och smittspridning som finns i verksamheten, och vilka åtgärder som behöver vidtas för att förhindra smitta och smittspridning i verksamheten.

¹ Se 3 kap. 3 § SoL och 6 § LSS.

² Se AR till 3 § HSLF-FS 2022:44.

Därutöver finns generella krav på riskanalyser i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete Av 5 kap. 1 § SOSFS 2011:9 framgår det att den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS fortlöpande ska bedöma om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet.

Krav på att utbilda personalen

Den som bedriver verksamheten ska, enligt 6 §, erbjuda personalen utbildning i att förebygga och förhindra smitta och smittspridning i verksamheten, och basal hygien med utgångspunkt från Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg. Syftet med utbildningen ska vara att personalen ska kunna omsätta kunskaperna i det praktiska arbetet. Det är den personal som arbetar med att genomföra insatserna i verksamheterna som ska erbjudas utbildningen.

Utbildningen bör bland annat omfatta grundläggande kunskaper om smittvägar och hur dessa kan brytas, vilka risker för smittspridning som finns i verksamheten och vilka rutiner som finns i verksamheten för att förebygga och förhindra smitta och smittspridning. Utbildningen bör även innehålla praktiska moment som gäller t.ex. basal hygien. För att öka förståelsen för riskerna i verksamheten bör utbildningen även ge utrymme för reflektion. Utbildningen bör vara anpassad till att personalen arbetar i den enskildes hem.³

Krav på att fortbilda personalen

För att upprätthålla kunskaper behövs ofta repetition, eftersom rutiner eller kunskaper annars riskera att glömmas bort. Det kan också komma ny kunskap om hur en viss typ av smitta bör hanteras eller ske förändringar i verksamhetens rutiner som personalen behöver känna till. Enligt 7 § ska den som bedriver verksamheten vid behov erbjuda personalen fortbildning för att upprätthålla och uppdatera kunskaperna från utbildningen.

Mer hos oss – regelverk och utbildning

- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg
- Socialstyrelsens webbutbildning - Basala hygienrutiner i vård och omsorg

³ Se AR till 6 § HSLF-FS 2022:44.

Denna information (art.nr. 2022-6-8060) kan laddas ner från Socialstyrelsens webbplats:
www.socialstyrelsen.se/publikationer.
